

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА № 11/03

ПРЕЗИДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

17 липня 2024 р.

Протокол № 11

**Про Пріоритетні напрями наукових досліджень
Національної академії аграрних наук України
на 2026-2030 роки**

З метою забезпечення дотримання положень законів України від 11.07.2001 № 2623-III «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (зі змінами), від 08.09.2011 № 3715-IV «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (зі змінами), Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Президія Національної академії аграрних наук України

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Схвалити Пріоритетні напрями наукових досліджень Національної академії аграрних наук України на 2026-2030 роки (додаток).

2. Відділенню землеробства, меліорації та механізації (Камінський В.Ф.), Відділенню рослинництва (Хареба В.В.), Відділенню зоотехнії (Ібатуллин І.І.), Відділенню ветеринарної медицини (Мандигра М.С.), Відділенню аграрної економіки і продовольства (Кропивко М.М.), Відділенню наукового забезпечення інноваційного розвитку (Вергунов В.А.) взяти до керівництва Пріоритетні напрями наукових досліджень Національної академії аграрних наук України на 2026-2030 роки при формуванні тематики наукових досліджень НААН на 2026-2030 роки.

3. Контроль за виконанням постанови покласти на головного ученого секретаря НААН Адамчука В.В.

В.о. першого віцепрезидента

Головний учений секретар

І.В. Гриник

В.В. Адамчук

**Пріоритетні напрями наукових досліджень
Національної академії аграрних наук України на 2026-2030 роки**

1. Раціональне використання, відновлення, інформаційні технології управління ґрунтовими ресурсами.

1.1. Цифровізація раціонального використання ґрунтів і створення ґрунтово-інформаційних систем.

1.2. Моделювання та прогнозування стану ґрунтів, інформаційне забезпечення заходів припинення та запобігання розвитку деградаційних процесів та мілітарних пошкоджень ґрунтового покриву.

1.3. Ресурсоощадні кліматично-нейтральні технології управління живленням рослин, кругообігом карбону в агроєкосистемах та здоров'ям ґрунтів, гармонізовані з європейським природоохоронним законодавством.

2. Сталий розвиток інноваційних систем землеробства і землекористування для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва і продовольчої безпеки за повоєнного відновлення.

2.1. Сталий розвиток відновлювальних, кліматично орієнтованих систем землеробства за повоєнної відбудови держави.

2.2. Розвиток карбонового землеробства та низьковуглецевих технологій вирощування в контексті мінімізації шкідливого впливу факторів мілітарного походження та зміни клімату.

2.3. Екологічна безпека земель сільськогосподарського призначення, порушених в результаті воєнних дій.

2.4. Цифрові технології та інтегровані прецизійні системи управління агроценозами.

2.5. Наукові основи формування ефективних моделей регіонального розвитку для забезпечення продовольчої безпеки України.

3. Інженерно-технологічне забезпечення агропромислового виробництва, гнучкі технологічні процеси і комплекси автоматизованих машин.

3.1. Технологічні процеси та автоматизовані технічні засоби для сталого виробництва продукції рослинництва в умовах зміни клімату.

3.2. Технологічні процеси і комплекси автоматизованих технічних засобів виробництва продукції тваринництва з мінімальним впливом на довкілля.

3.3. Автоматизація і роботизація технологічних процесів в агропромисловому виробництві та електротехнології.

3.4. Технічне забезпечення виробництва біоенергетичної сировини для отримання енергії з поновлюваних джерел біологічного походження, використання енергії і побічної продукції.

4. Науково-методичні засади формування водної безпеки, сталого водокористування, розвитку меліорації та екологічнобезпечного використання меліорованих земель в умовах повоєнної відбудови України.

4.1. Науково-методичні засади формування водної безпеки, технології та технічні засоби сталого водокористування.

4.2. Наукові засади, технології та технічні засоби меліорації земель.

4.3. Наукові засади, технології та технічні засоби екологічнобезпечного використання меліорованих земель.

5. Екологічна безпека агросфери.

5.1. Моніторинг екологічного стану аграрних екосистем, збереження і відтворення агробіоресурсів та біорізноманіття.

5.2. Екобезпечні технології використання природних ресурсів в агровиробництві.

5.3. Агроекологічний моніторинг радіоактивно забруднених земель та удосконалення технологій отримання екологічно безпечної сільськогосподарської продукції.

5.4. Стале сільське господарство та виробництво якісної та безпечної агропродукції і сировини.

5.5. Моделювання і прогнозування потенційних впливів змін клімату на продуктивність агроекосистем та напрями адаптації до цих змін.

6. Засоби біологізації у формуванні сталого аграрного виробництва в умовах зростаючих екологічних та економічних викликів.

6.1. Інженерно-технічне, технологічне та наукове забезпечення біологізації сільськогосподарського виробництва

6.2. Біологічні заходи відтворення родючості ґрунтів та підвищення продуктивності агроценозів.

6.3. Біологічні складові аграрних технологій у покращенні екологічних параметрів довкілля та економічних показників виробництва.

6.4. Біологічний захист рослин.

7. Відтворення природних комплексів та об'єктів, збереження біорізноманіття природних та штучних екосистем.

8. Генетичні ресурси рослин.

8.1. Створення генетичних, ознакових, спеціальних колекцій сільськогосподарських культур для підвищення ефективності селекції.

8.2. Каталогізація донорів і джерел господарсько-цінних ознак сільськогосподарських рослин та інтродукція нових видів культур.

8.3. Відтворення пріоритетних зразків генетичних ресурсів рослин для збереження їх у Національному та Всесвітньому Свальбардському сховищах насіння.

9. Генетика та біотехнологія у селекції сільськогосподарських культур.

9.1. Біотехнологія: генна інженерія, культура тканин і клітин та MAS-технології для прискорення селекційного процесу.

9.2. Молекулярно-генетичний поліморфізм, картування генів та локусів кількісних та якісних ознак, паспортизація, генетична чистота, рівень гібридності й типовості сортів та гібридів сільськогосподарських культур, підщеп плодових, ягідних культур та винограду за ДНК маркерами.

9.3. Визначення генетичних і фізіолого-біохімічних основ формування продуктивності, якості продукції та стійкості сільськогосподарських рослин до абіотичних та біотичних стресових факторів.

10. Селекція, насінництво та розсадництво сільськогосподарських культур.

10.1. Створення нових сортів і гібридів сільськогосподарських культур шляхом розширення генетичного різноманіття на основі традиційних (рекомбіногенезу, індукованого мутагенезу, поліплоїдії, віддаленої гібридизації), трансгенозу, соматоклональної мінливості та новітніх методів редагування геному рослин.

10.3. Системи виробництва безвірусного садивного матеріалу сільськогосподарських культур.

10.4. Створення сортів та гібридів сільськогосподарських культур для використання як альтернативних джерел для біоенергетики та поглинання парникових газів.

10.5. Насінництво та розсадництво сільськогосподарських культур.

11. Науково-інноваційні основи виробництва нішевих сільськогосподарських культур та продуктів їх переробки.

12. Інтегрований захист рослин.

12.1. Фітосанітарна безпека; моніторинг, прогноз та регулювання розвитку бур'янів, захворювань та шкідників сільськогосподарських культур в умовах зміни клімату.

12.2. Розроблення методів виявлення, діагностики та контролю чисельності інвазійних видів шкідливих організмів, що становлять потенційну загрозу для місцевих ценозів.

12.3. Розроблення моделі інтегрованого захисту сільськогосподарських культур.

13. Управління генетичними ресурсами сільськогосподарських тварин.

13.1. Селекційні технології підвищення рівня генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин.

13.2. Молекулярно-генетичні методи аналізу та прогнозування продуктивного потенціалу сільськогосподарських тварин.

13.3. Генетичні фактори успадкування, мінливості та взаємозв'язку селекційних ознак сільськогосподарських тварин за створення нових високопродуктивних тварин з високою адаптаційною здатністю.

13.4. Біотехнології прискореного відтворення, збереження та тиражування кращих генотипів сільськогосподарських тварин.

13.5. Молекулярно-генетичні механізми генотипової й фенотипової мінливості аборигенних та малочисельних порід.

13.6. Системи збереження біорізноманіття сільськогосподарських тварин. Застосування біоінформаційних технологій у тваринництві.

14. Фізіологічні і біохімічні основи високої продуктивності сільськогосподарських тварин за різних виробничих технологій та чинників зовнішнього середовища.

14.1. Фізіологічні і біохімічні процеси в організмі тварин у нормі, при патології та за впливу штучних і природних чинників.

14.2. Регуляція метаболічного гомеостазу і відновлення імунного потенціалу сільськогосподарських тварин.

14.3. Корми нового покоління, нанокмпозитні матеріали для підвищення резистентності та продуктивності тварин.

15. Ефективне виробництво продукції тваринництва за сучасних технологій для дотримання продовольчої безпеки держави.

15.1. Енергоощадні технології виробництва продукції тваринництва з мінімізованим впливом на довкілля.

15.2. Моніторинг екологічного стану навколишнього природного середовища, технології подолання негативних впливів на нього.

15.3. Адаптивні та енергоефективні технології виробництва продукції тваринництва за сучасних умов землекористування та кліматичних змін.

15.4. Кормовиробництво і годівля сільськогосподарських тварин за сучасних умов землекористування та зміни клімату.

16. Технології оновлення та сталий розвиток бджільництва.

16.1. Генетичні і біотехнологічні методи селекції, розведення, збереження популяційно-генетичного різноманіття автохтонних порід бджіл.

16.2. Збагачення нектароносних біоресурсів, збереження раціонального і сталого використання бджіл, одержання продукції бджільництва та високоякісних продуктів її переробки.

16.3. Моніторинг, моделювання і прогнозування стану природних та штучних екосистем за використання медоносних бджіл, продуктів бджільництва та територіального біоресурсного потенціалу нектароносіїв.

16.4. Діагностика, лікування та профілактика захворювань бджіл, ветеринарні препарати для органічного бджільництва.

17. Система комплексного наукового забезпечення рибного господарства на внутрішніх водоймах України.

17.1. Репродуктивна біологія культивованих видів риб і поліпшення їх генофонду.

17.2. Збереження біорізноманіття континентальних водних об'єктів і подолання наслідків антропогенного впливу.

17.3. Прогнозування стану біоценозів водойм та адаптація аквакультури до зміни клімату.

17.4. Системи діагностики захворювань риб за використання біотехнологічних методів та технології створення імунопрофілактичних засобів.

17.5. Діагностика, лікування і профілактика захворювань риб внутрішніх водойм та розроблення лікувально-профілактичних засобів.

17.6. Моніторинг стану і раціонального використання водних біоресурсів.

17.7. Інтенсивні технології в аквакультурі.

18. Системи контролю емерджентних та економічно значущих інфекційних захворювань тварин.

18.1. Аналіз і прогнозування епізоотичної ситуації в Україні щодо емерджентних, реемерджентних та економічно значущих хвороб тварин (сибірка, сказ, туберкульоз, лептоспіроз та інші) у зв'язку з веденням бойових дій.

18.2. Особливості епізоотичного та інфекційного процесів за найбільш розповсюджених заразних захворювань тварин під впливом змін кліматично-екологічних факторів та впливу бойових дій.

19. Забезпечення якості та безпечності тваринницької продукції.

19.1. Розроблення нормативно-правової бази щодо контролю особливо небезпечних та економічно значущих інфекцій тварин і якості та безпечності продукції тваринництва відповідно до європейських вимог.

19.2. Аналіз ризиків і загроз щодо якості та безпечності сільськогосподарської продукції під дією токсинів біотичного і абіотичного походження, що виникають в результаті воєнних дій.

20. Системи діагностики, профілактики і лікування найбільш поширених захворювань тварин на основі поглибленого вивчення екології та біологічних особливостей збудників.

20.1. Технології нового покоління для проведення екологічних досліджень із вивчення загального геному мікроорганізмів, що входять в мікробіом.

20.2. Механізми формування антибіотикорезистентності мікроорганізмів, теоретичне і експериментальне обґрунтування альтернативних методів лікування та профілактики бактеріальних хвороб тварин.

20.3. Сучасні методи та засоби отримання діагностичних, лікувально-профілактичних та дезінфікуючих препаратів.

21. Аграрний сектор економіки та сільські території в умовах євроінтеграції.

21.1. Розвиток аграрного підприємництва та агроінтеграційних процесів в умовах вступу України до ЄС.

21.2. Сталий розвиток сільських громад і територій в умовах розширення самоврядування та децентралізації державного управління.

21.3. Аграрна політика і управління в умовах адаптації до принципів ЄС.

21.4. Забезпечення ефективності аграрного виробництва в умовах євроінтеграції.

21.5. Збільшення обсягів доходу від підвищення рівня зайнятості та продуктивності праці у сільському господарстві.

22. Рациональне природокористування в умовах повоєнного відновлення та адаптації до євростандартів.

22.1. Розвиток земельних відносин та ефективного землекористування.

22.2. Теоретико-методологічне забезпечення розвитку землеустрою в Україні.

22.3. Удосконалення системи земельного кадастру в Україні;

22.4. Планування використання земель та землевпорядкування сільських територій.

22.5. Охорона і моніторинг земель в умовах збройної агресії та повоєнного відновлення.

22.6. Національна інфраструктура геопросторових даних і автоматизовані системи у землеустрої.

23. Продовольча безпека і продовольча незалежність держави в умовах трансформаційних змін.

23.1. Створення стійких екологічнобезпечних систем виробництва сільськогосподарської продукції та продовольства.

23.2. Забезпечення доступності збалансованого харчування для всіх верств населення.

23.3. Розміщення сільськогосподарського виробництва в умовах трансформацій.

23.4. Інвестиційне забезпечення розвитку та капіталізації аграрного сектору економіки.

23.5. Модернізація системи податково-бюджетного регулювання розвитку аграрного сектору економіки в умовах євроінтеграції.

23.6. Обліково-інформаційне забезпечення аграрного підприємництва та розвиток аграрної статистики в умовах євроінтеграції.

24. Розвиток харчової індустрії та створення ресурсощадних технологій харчових виробництв.

24.1. Ресурсощадні технології виробництва і первинної переробки рослинної сировини для підвищення стандартів якості та безпечності сільськогосподарської продукції.

24.2. Розроблення нових видів продукції з рослинної сировини.

24.3. Фізико-хімічні властивості сільськогосподарської сировини і технологічних процесів її комплексної переробки та ефективні шляхи раціонального використання.

24.4. Розвиток харчової індустрії на основі енергоефективності та екологізації переробки сільськогосподарської сировини і виробництва конкурентоздатних харчових продуктів.

24.5. Ресурсозберігаючі, енергоощадні, екологічно безпечні технології переробки насіння олійних культур, олій, жирів, які забезпечують високу стабільність показників якості та безпечності харчових продуктів.

24.6. Сучасні методи технічного регулювання і нормативно-технічної бази для олієжирової галузі України.

24.7. Оцінка внутрішнього та світового ринків насіння олійних культур, олій, жирів та продуктів їх переробки.

24.8. Обґрунтування напрямів та пріоритетів розвитку олієжирової галузі України.

25. Науково-інноваційна платформа високотехнологічного розвитку агропродовольчого сектору України на засадах циркулярної біоекономіки.

25.1. Економіка інноваційних агротехнологій і комплексних цифрових рішень в аграрному секторі.

25.2. Науково-інноваційна біоекосистема забезпечення стійкого конкурентоспроможного агропродовольчого сектору України.

25.3. Біоекономічна платформа партнерства науки і бізнесу з впровадження інновацій в агропродовольчій сфері.

26. Теоретичні та практичні аспекти формування й розвитку інноваційних процесів в АПК.

26.1. Формування та реалізація стратегічних засад інституціонального регулювання інноваційних процесів в АПК на основі застосування новітніх методів їх комплексного оцінювання на різних рівнях трансформації.

26.2. Системні підходи до трансферу інновацій у аграрне виробництво регіонів.

26.3. Вивчення та адаптація до умов України Європейського досвіду інноваційної діяльності в сільському господарстві з використанням механізмів державного-приватного партнерства.

27. Інноваційний провайдинг наукоємної продукції в агропромислове виробництво з урахуванням регіональних особливостей.

27.1. Удосконалення методології випробовування інноваційних технологій та продукції.

27.2. Маркетингові дослідження кон'юнктури аграрного ринку наукоємної продукції.

27.3. Технології впровадження інновацій у формати бізнес-проектів в агроформуваннях регіонів.

27.4. Інституційне регулювання трансферу наукових розробок для ефективного функціонування інфраструктури ОТГ та регіонів.

28. Науково-консультаційна та інформаційна підтримка впровадження інноваційних агротехнологій.

28.1. Науково-консультаційна, інформаційна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, адаптованих до різних умов господарювання та регіональних особливостей.

28.2. Розроблення стандартів організації науково-технологічних демонстраційних полігонів у рослинництві.

28.3. Організація ведення модельних ферм сільськогосподарських тварин.

28.4. Цифровізація та удосконалення методів консультування агровиробників з питань інноваційних технологій.

29. Інформаційно-бібліотечне забезпечення інноваційного розвитку агропромислового виробництва.

29.1. Становлення та розвиток сільськогосподарської дослідної справи в Україні як модель організації аграрної науки.

29.2. Система національної сільськогосподарської бібліографії та біографістики з історії аграрної науки.

29.3. Інтелектуальні бібліотечні технології, комплексна автоматизація бібліотечної діяльності, технології формування та наукового опрацювання електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів.

29.4. Організаційно-методологічні засади управління науковою комунікацією для актуалізації публікацій вчених НААН у світових наукометричних мережах.

29.5. Новітні технології в системі формування архівних фондів аграрної науки.